

Отмица Европе и мигрантска криза

Душан ПРОРОКОВИЋ
нов 16, 2015

Кратак увод који се тиче избора наслова чланка: у античком миту Зевс је, прерушен у бика, отео Европу и на леђима је пренео на Крит. Слика „Отмица Европе“ Карлета Каљарија са краја 17. века се налази у колекцији кнеза Павла Карађорђевића у дворском комплексу на Дедињу (нажалост, далеко од очију публике). Неке паралеле са данашњим односима САД и Европе се могу повући. У Вашингтону и даље мисле да су „у улози Зевса“, у остатку света их углавном посматрају као „бика“, имају жељу да центар одлучивања о ЕУ пребаце преко Атлантика-на своју територију, а остало је само да им се Европа попне на леђа и да заједно препливају.

За евроатлантисте и неолибералне евроунијате, ово би био „цивилизацијски избор Европе“. За „традиционалне европејце“ и евроазијце ово је „отмица Европе“. Тачнији је други опис. Кључну ствар у целом процесу треба да представља споразум о Трансатлантском партнерству, који ће дугорочно гурнути ЕУ у амерички загрљај. Безбедност ЕУ и данас зависи од НАТО, а у случају Трансатлантског партнерства, европске земље би постале економски и технолошки зависне од САД, до те мере, да би у глобалној утакмици представљале тек периферију нове евроатлантске целине. Није за цаба улицама Берлина демонстрирало четврт милиона Немаца захтевајући од Ангеле Меркел да обустави све даље преговоре о Трансатлантском партнерству.

Зашто је за геополитику Вашингтона „Отмица Европе“ један од приоритета? Иако без сопствених војних снага, и даље зависна од НАТО, ЕУ је почела све више да игра самостално на економском плану. Не ради се ту само о Немачкој, мада у САД највише брину баш због Немаца. Након посете кинеског председника Лондону, видљиво је да се и Велика Британија сасвим другачије позиционира. На крају крајева, званични Лондон је то најавио још пре неколико месеци када је Велика Британија приступила Азијској инфраструктурно-инвестиционој банци (АИИБ), иако су САД вршиле велики притисак на све европске земље да то не чине.

Посебно поглавље представља питање енергетске безбедности. Европа је већ премрежена гасоводима које је повезују са Русијом, а изградњом „Северног тока“ и евентуалном реактуелизацијом „Јужног тока“ (или почетком изградње „Турског тока“ као брата близанца), европске земље улазе у стратешко партнерство са Москвом.

А из стратешког партнерства се рађају и усаглашени стратешки циљеви. Када би се ствари одвијале у овом правцу, НАТО вероватно не би постојао у данашњем формату за две деценије. Преко све веће економске самосталности и решавања енергетских питања у стратешком партнерству са Русијом, Европа би дошла и до давно најављених Еврокорпуса и/или ЕУФОР-а који би у потпуности заменили НАТО (не би били само коришћени за мировне мисије у Чаду, Централноафричкој републици и БиХ).

За САД се оцртала линија по којој морају да се крећу у свом политичком наступу. Најпре, у првом кораку, спречити изградњу нових енергетских коридора који би повезали ЕУ са Русијом. Затим, дугорочно онемогућити стратешко повезивање европских земаља са Русијом. На крају, чинити све како би што брже дошло до потписивања Трансатлантског партнерства. Због ове прве ствари не само да су спречили изградњу „Јужног тока“, већ су притиском на евробирографију (то је оно друштво евроатлантиста и неолибералних евроунијата) издејствовали и усвајање тзв. Трећег енергетског пакета, како би у будућности могли да делују на сваку активност Русије у том правцу. Због друге су индуковали украјинску кризу и „натерали“ ЕУ да уђе у бесмислени политичко-економски рат са Русијом. Са овим трећим би коначно осигурали своју позицију новим споразумом, којим би добили низ механизма да утичу на европске земље. А тада Велика Британија не би могла да улази у АИИБ, нити да краљица у Лондону прима Си Ђинпинга, а да га ниједном не пита за здравље далај-ламе.

Ипак, до застоја у реализацији овог плана је дошло стицајем околности. У светској политици се успоставља нова равнотежа снага. То се не може сакрити. У доброј мери је на застој утицала велика економска криза из 2008.

Зато су активирани мигранти. Према последњем извештају УН, види се да је ово био проблем у најави за Европу. Данас, Европа има 738 милиона становника, а Африка 1,186 милијарду. Процена је да ће 2050. Европа имати 707 милиона, а Африка 2,478 милијарде. Данас, међу 10 земаља са највећим бројем становника је само једна афричка (Нигерија са 182 милиона). Процена је да ће их 2050. бити три (уз **Нигерију**, још и **ДР Конго** и **Етиопија**), а 2100. чак пет (плус **Танзанија** и **Нигер**). Међу земљама у којима се рађа најмање деце (средњи број деце по једној жени) је међу првих 10 чак пет европских, а од 2045. ће их већ бити шест. Са друге стране, међу првих десет држава у којима се рађа највише деце је само једна неафричка-Источни Тимор на деветом месту. Масовне миграције су дугорочна претња Европи. Али, да би овај процес почео, било је неопходно дестабилизovati државе Блиског истока и Магреба. Отуда и све што се дешавало у Сирији, Египту, Тунису, Чаду...

Да се са овим процесом наставља, доказ је и невероватна кампања у западним медијима која је уследила после обарања руског путничког авиона у Египту. Таман када се пробудила нада да се Сирија може стабилизovati захваљујући руској војној подршци Башару Асаду, почео је процес (поновне) дестабилизације Египта. Убеђивање светске јавности да је Египат небезбедан, те да јединице Исламске државе могу да обарају путничке авионе, оставиће ову земљу без преко потребних девизних прилива од туризма.

Египатска влада ионако муку мучи са пуњењем буџета, а сада ће то постати немогућа мисија. Сирија иде ка стабилизацији, али у Египту видимо сасвим супротне тенденције. А те супротне тенденције најављују да се и поред стабилизације Сирије, могу очекивати нови таласи миграната ка Европи. Најпре из Египта, а затим и из Судана, Етиопије и Сомалије, када египатска војска више не буде више способна да брани своју јужну границу.

Активирањем мигрантске кризе САД су јасно поручиле Европи да може бирати између периферизације и дестабилизације. Са садашњом анемичном спољном и безбедносном политиком, ЕУ може задесити и једно и друго. На крају, прихватањем Трансатлантског партнерства, Европа ће бити периферизована; а бујањем ксенофобије и без јасног спољнополитичког одговора на мигрантску кризу, до унутрашње дестабилизације ће свакако доћи (Александар Пар закључује да већ сада Немачка више није иста земља). При свему томе, европске земље ће питање енергетске безбедности морати да решавају увозећи течни гас из САД, по цени која је три пута виша од руског земног гаса, што ће њихову економију учинити потпуно неконкурентном.

Мигрантима се ЕУ уцењује да даље квари своје односе са Русијом како би дошло до обустављања свих билатералних енергетских аранжмана и са крајњим циљем да се формира Трансатлантско партнерство-нова евроатлантска интеграција.

Присуствујемо покушају „Отмице Европе“ и печаћењу њене судбине.

Све остало што се наводи у низу анализа је вероватно тачно, али и мање битно. Реакција се ипак одређује према главном циљу, а не периферним последицама. Сада, за европске државе се оцртава линија по којој би требало да се крећу. Подршка Русији у решавању сиријске кризе више није довољна. Наставак приче о „мигрантским квотама“, жицама и оживљавању „даблинског система“ је тек бесмислен. Неопходно је помоћи власт Абдела Фатаха ел-Сисија у Каиру, отписати „кијевске пајаци“ и усмерити украјински конфликт ка одрживом решењу у договору са Русијом, и на крају поново ставити на сто питање изградње нових енергетских коридора. Паралелно са тим, не сме се дозволити нова дестабилизација Балкана (као дела Великог блиског истока), која је већ у најави (о томе је нешто проговорила и Ангела Меркел). Због тога се и терет мигрантске кризе једноставно не сме пребацивати на балканске земље, али се не смеју ни убрзавати процеси који могу изазвати нове потресе (промена Дејтона, нова тумачења Охридског споразума, покушаји легитимизације статуса тзв. републике Косова у међународној политици и тд.) у којима ће мигрантско питање добити сасвим нову димензију.

Према свему до сада виђеном, мигранти су само средство у геополитичкој борби у којој се на дуги рок решава судбина Европе.

Улог је велики за све стране које у овоме учествују.